

حقوق بین الملل خصوصی

حقوق بین الملل خصوصی مربوط به دعاوی ای است که در ایران مطرح می شود ولی یک طرف آن خارجی است یا اینکه دو ایرانی در یک کشور خارجی بر سر موضوعی اختلاف کرده اند یکی از مهمترین مباحث در حقوق بین الملل خصوصی بحث تعارض قوانین است یعنی آیا در این پرونده ها باید به قانون ایران عملکرد یا قانون کشور خارجی؟

مباحث حقوق بین الملل خصوصی: ۱. تابعیت ۲. اقامتگاه ۳. وضعیت بیگانگان ۴. تعارض قوانین ۵. تعارض دادگاهها

تابعیت: رابطه ای است؛ **حقوقی، سیاسی و معنوی** که شخص را به دولت معینی مرتبط می سازد **رابطه حقوقی است:** چون طرفین (دولت و شخص) از حقوق برخوردار می شوند و این تابعیت موجد حق و تکلیف برای طرفین است

رابطه سیاسی یعنی رابطه ای که به یک عامل قدرت در آن باشد. تابعیت یک رابطه سیاسی است چون از قدرت و حاکمیت دولت نشأت می گیرد و افراد در این بین صاحب حق نیستند و این دولت است که تشخیص میدهد چه کسی تبعه او باشد یا نباشد

نکته: برای اخذ تابعیت حتما باید دولت موافقت کند. یعنی گرفتن تابعیت ایران یک سری شرایط دارد چنانچه شخصی این شرایط را داشته باشد ولی دولت موافقت نکند باز هم این شخص تابعیت ایران را نمی گیرد به این موافقت و عدم موافقت دولت **شرط و تویی** می گویند

رابطه معنوی بین دولت و شخص: این نوع رابطه هیچ ارتباطی با آب و خاک ندارد مثلاً بچه ای که پدر و مادر او ایرانی هستند یا پدرش ایرانی است و در خارج متولد شده است و بزرگ شده است، به این شخص نیز ایرانی می گویند **چون رابطه معنوی با ایران دارد**

هیچ دولتی نمی تواند تابعیت را از افراد سایر دولت ها سلب کند مثلاً کسی که هم تابعیت ایران را دارد و هم تابعیت انگلیس در این مورد کشور انگلیس نمی تواند بگوید که این شخص تابعیت ایرانی را ندارد **نکته:** تابعیت اشخاص به دست خودشان نیست بلکه دست دولتها است یعنی اگر کسی مثلاً ایرانی باشد دیگر نمی تواند بگوید من نمی خواهم تابعیت ایران را داشته باشم

راههای دارا شدن تابعیت

۱. اصلی تولدی

سیستم خون: کسی که نسب فردی را داشته باشد تابعیت همان فرد را میگیرد

سیستم خاک: کسی که در خاک کشوری متولد شود تابعیت همان کشور را میگیرد

۲. اکتسابی

تبعی: شخصی به تبع پدرش که تابعیت کشور دیگری را دارد تابعیت آن کشور را میگیرد
مستقل: شخصی به سن بلوغ رسیده است و خودش برای گرفتن تابعیت کشور دیگر اقدام می کند

تغییر تابعیت در ایران دو شرط دارد

۱. خود شخص درخواست خروج از تابعیت ایران و سلب تابعیت از ایران را بکند و دولت موافقت کند

۲. شخصی که تابعیت کشور دیگری را پذیرفته است دولت می تواند تابعیت ایرانی او را سلب کند

سن ورود به تابعیت ایران ۱۸ سالگی و سن خروج از تابعیت ایران ۲۵ سالگی است

اقامتگاه: رابطه‌ای است حقوقی و مادی که شخص را به قلمرو دولت مرتبط می‌سازد (مادی یعنی وابستگی تام به خاک آن کشور دارد)

نکته: ممکن است شخصی تابعیت کشوری را داشته باشد ولی اقامتگاه او کشور دیگری باشد مثل تبعه های افغانستان که در ایران ساکن اند

وضعیت بیگانگان: کسی که تابعیت کشوری را نداشته باشد نسبت به آن کشور بیگانه محسوب می‌شود

پناهنده: کسی که مشکل سیاسی با دولت خود داشته باشند / پناهندگی یا موقت است و یا دائم باید توجه داشت که پناهندگی غیر از تابعیت است

تعارض قوانین

۱. کلیات: مفهوم تعارض قوانین / رابطه تعارض قوانین با تعارض دادگاهها / اصطلاحات مرتبط با تعارض قوانین

۲. اعمال قاعده ایرانی حل تعارض

۱. رابطه بین سیستمهای حل تعارض

الف) اختلاف بین سیستم حل تعارض

اختلاف از جهت محتوای دسته های ارتباط (توصیف)

اختلاف از جهت قواعد حل تعارض (احاله)

ب) رابطه زمانی بین سیستمهای حل تعارض (تعارض های متحرک در این زمینه مطرح می‌شود)

۲. اجرای قانون صلاحیتدار

نحوه اجرای قانون صلاحیتدار

موانع اجرای قانون صلاحیتدار

۳. مسائل مهم تعارض قوانین احوال شخصیه اموال اسناد و قراردادها

مفهوم تعارض قوانین: مساله تعارض قوانین هنگامی مطرح می‌شود که یک رابطه حقوق خصوصی به واسطه ی دخالت یک یا چند عامل خارجی به دو یا چند کشور ارتباط پیدا کند در چنین مواردی باید دانست قانون کدام یک از کشورها بر رابطه حقوقی مورد نظر حکومت خواهد کرد برای روشن شدن مطالب چند مثال ذکر می‌شود فرض کنید یک زن و یک مرد فرانسوی که در ایران اقامت دارند می‌خواهند در کشور ما ازدواج کنند در اینجا ما با یک مسئله تعارض قوانین مواجه هستیم چون از سویی مسئله به واسطه فرانسوی بودن زن و مرد به کشور فرانسه ارتباط پیدا می‌کند و از سوی دیگر به ایران مرتبط می‌شود زیرا زن و مرد در ایران اقامت دارند چنانکه ملاحظه می‌شود در این فصل باید دید شرایط و آثار ازدواج تابع چه قانونی است قانون ایران (اقامتگاه زن و مرد) یا قانون فرانسه (کشور متبوع زن و مرد)

بدیهی است با توجه به ماده ۷ قانون مدنی ایران که مقرر می‌دارد اتباع خارجه مقیم در خاک ایران از حیث مسائل مربوط به احوال شخصیه و اهلیت خود و همچنین از حیث حقوق ارثیه در حدود معاهدات مطیع قوانین و مقررات دولت متبوع خود خواهند بود، در این مثال باید تعارض را به نفع قانون فرانسه حل کرد مثال دوم فرض کنید یک ایرانی برای خرید خانه ای که یک انگلیسی در سوئیس دارد با او قرارداد می‌بندد در این مورد نیز با یک مسئله تعارض قوانین روبه‌رو هستیم چون این سوال مطرح می‌شود که این قرارداد تابع

کدام کشور است قانون ایران به عنوان کشور متبوع خریدار یا قانون انگلیس به عنوان کشور متبوع فروشنده یا قانون سوئیس به عنوان قانون محل وقوع مال غیر منقول

ماده ۹۶۸ قانون مدنی ایران در این مورد مقرر می‌دارد: تعهدات ناشی از عقود تابع قانون محل وقوع عقد است مگر اینکه متعاقدين اتباع خارجی بوده و آن را صریحاً و یا ضمناً تابع قانون دیگری قرار داده باشند